

SOMON BALIĞI VE AYI

Bildiğiniz gibi, denizde yaşayan somon balıkları yılın belli aylarında, yumurtalama dönemleri geldiğinde tatlı sulara doğru ilerlerler. Denizle birleşen akarsulardan girip nehirler boyunca ilerler ve sonuçta temiz dağ derelerine, pırıl pırıl göllere ulaşır, oralara yumurtalarını bırakırlar.

Somon balıkları, tatlı sularda yavruladıktan sonra yine geldikleri yollardan denize geri dönerler. Geri dönmek onlar için hiç de zor olmaz. Çünkü, suların akış istikametinde dağlardan aşağıya doğru giderler. Asıl zor olan gelişleridir. Nehirlerin akıntılarıyla mücadele edip, bıçak gibi keskin kayalıklardan yukarıya zıplayıp, gerekirse çağlayanları aşıp ulaşırlar tatlı sulara. Bu yolculukları sırasında sıçrayarak ilerleme tekniğini de iyi öğrenmişlerdir.

Somon balıklarının suyun içinde sıçraya sıçraya akıntıya karşı ilerlemesine en çok sevinenler de ayılardır. Somon balıklarının yumurtlama mevsiminde nehir kıyılarında birikir, suyun içinde güçbela yolculuk eden şişman somon balıklarıyla bir güzel karınlarını doyururlar. İşte, şimdi anlatacağımız hikâyeye de, dağ göllerine ulaşmak için büyük yolculuğa çıkan somon balığı Sami'yle Ayı Ahmet arasında geçiyor. Somon balığı Sami hedefine çok yaklaştığı bir sırada, artık son engellerden birinin üzerinden zıplamaya çalışırken, Ayı Ahmet tarafından havada uçan bir sinek gibi yakalanıvermiş. Somonbalığı, Ayı'nın tırnaklarını sırtında hissederek hissetmesine, ama çırpınmanın, yakınmanın kurtulmasına yetmeyeceğini de çabuk kavrar. Bunun üzerine sevinçle haykırarak şunları söyler:

- Dostum! Ne kadar yükseğe atladığımı gördün mü? Sanırım 2 metre 8 santimlik somon balığı yüksek atlama rekorunu geçtim. Bu şahane bir şey! Biliyor musun, bu rekoru kırana çok büyük ödül veriliyor. Çünkü iki yıldır hiç bir somon balığı bu rekoru kıramamıştı! Ödül yüz adet uskumru ve iki kilo da yosun reçeli. Bu ödülü beraber alabiliriz. Ama benimle birlikte gelmen lazım, çünkü bu kadar hediyeyi ben tek başıma suyun altından getiremem. Yüzme biliyor musun?

- Elbette! der Ayı Ahmet.

- O zaman gel suya birlikte dalalım.

Ayı yüz tane uskumru balığı ve çok sevdiği reçel vaatleriyle kendinden geçtiğinden, somon balığıyla birlikte dalmaya karar verir. Bu arada şişman balığı da kaçırmak istemediğinden onu da dişlerinin arasına alır. Birlikte suya girerler girmesine ama, Ayı Ahmet'in ağzına sular dolunca ister istemez Somon balığını bırakmak zorunda kalır.

Boğulmaktan kılpayı kurtulan Ayı Ahmet zar zor kendini sulardan kurtarır, Somon balığı Sami ise bu son engeli de aşip, pırıl pırıl dağ gölüne iyice yaklaşmıştır bile.

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplandırınız.

1. Somon balıkları tatlı sulara ne zaman ilerlerler?

2.Somon balıklarının dönerken zorlanmamasının nedeni nedir?

3. Somon Balığı Sami, Ayı Ahmet'e ne zaman yakalanmıştır?

4. Somon balıklarının sıçrama rekoru nedir?

5. Okuduğunuz metnin konusu nedir?

Aşağıdaki kelimelerin anlamlarının sözlükten bularak karşlarına yazınız.

İstikamet

Rekor

Çağlayan

Yosun

Aşağıdaki kelimelerle olumlu ve olumsuz cümleler yazınız.

zıplamak

sevinmek

yüzmek

Neden-Sonuç - Karşılaştırma - Benzetme

Aşağıdaki cümlelerde neden sonuç ifadesi olanları işaretleyiniz.

Montunu giymediği için üşüdü.	
Okulda ayakkabımın ucu yırtıldı.	
Çok hastayım bu yüzden okula gelemeyeceğim.	
Tatile gideceği için çok mutluydu.	
Öğretmeninin dediklerini yerine getirdi.	

Aşağıdaki cümlelerde karşılaştırma ifadelerini örnekteki gibi yuvarlak içine alınız.
Karşılaştırılan varlıkları karşılarına yazınız.Ahmet'in bisikletinin aynısı Hakan'da da var.

Ahmet ve Hakan'ın bisikletleri

Çilek, kirazdan daha tatlıdır.

.....

Akdeniz, Karadeniz'e göre daha tuzludur.

.....

Tennis de futbol kadar güzeldir.

.....

Bugün güne göre daha soğuk.

.....

Aşağıda verilen cümlelerde benzetme cümleleri olanların kalbini boyayınız.

Babamın bilgisayar gibi hafızası var.

Mesut karınca gibi çalışkan bir öğrenciydi.

Ahmet ödevini yapmadığı için düşük not aldı.

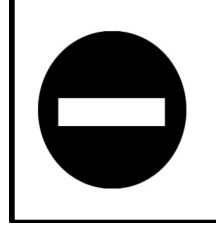
Gözlükleri ayna gibi parlıyordu.

Semboller

Aşağıdaki sembollerin anlamlarını altlarına yazınız.

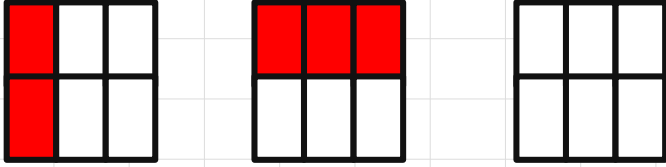
Kesirlerle Toplama İşlemi

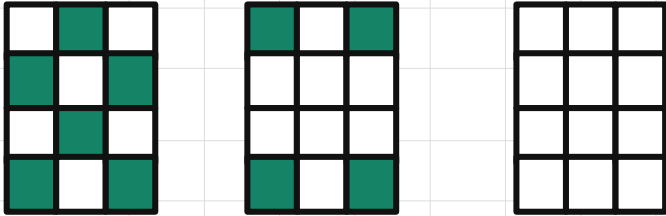
Aşağıdaki şekillerin renkli kısımlarının ifade ettiği kesirleri örnekteki gibi toplayarak şekilleri boyayınız.

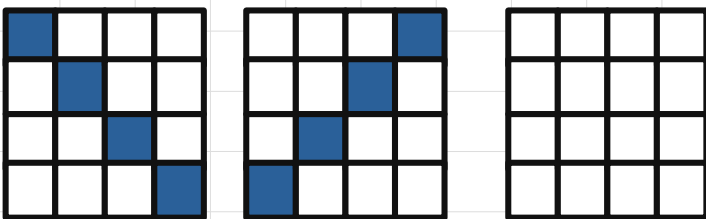
$$\frac{2}{5} + \frac{1}{5} = \frac{3}{5}$$

$$\frac{\dots\dots}{\dots\dots} + \frac{\dots\dots}{\dots\dots} = \frac{\dots\dots}{\dots\dots}$$

$$\frac{\dots\dots}{\dots\dots} + \frac{\dots\dots}{\dots\dots} = \frac{\dots\dots}{\dots\dots}$$

$$\frac{\dots\dots}{\dots\dots} + \frac{\dots\dots}{\dots\dots} = \frac{\dots\dots}{\dots\dots}$$

Aşağıdaki toplama işlemlerini yapınız.

$$\frac{8}{15} + \frac{6}{15} =$$

$$\frac{12}{18} + \frac{11}{18} =$$

$$\frac{6}{9} + \frac{6}{9} =$$

$$\frac{10}{20} + \frac{10}{20} =$$

$$\frac{8}{16} + \frac{9}{16} =$$

$$\frac{5}{22} + \frac{12}{22} =$$

$$\frac{11}{15} + \frac{18}{15} =$$

$$\frac{7}{7} + \frac{4}{7} =$$

$$\frac{13}{19} + \frac{5}{19} =$$

Kesirlerle Toplama-Çıkarma İşlemi

Aşağıdaki toplama işlemlerini yapınız.

$$\frac{8}{12} + \frac{6}{12} + \frac{4}{12} =$$

$$\frac{2}{11} + \frac{5}{11} + \frac{4}{11} =$$

$$\frac{6}{14} + \frac{6}{14} + \frac{6}{14} =$$

$$\frac{7}{18} + \frac{5}{18} + \frac{3}{18} =$$

$$\frac{9}{24} + \frac{8}{24} + 2 \frac{5}{24} =$$

$$\frac{2}{9} + 1 \frac{4}{9} + \frac{1}{9} =$$

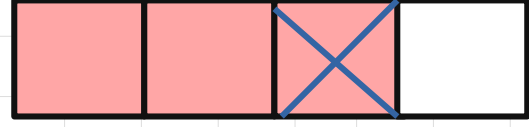
$$\frac{6}{17} + \frac{4}{17} + 3 \frac{5}{17} =$$

$$\frac{11}{25} + \frac{14}{25} + \frac{7}{25} =$$

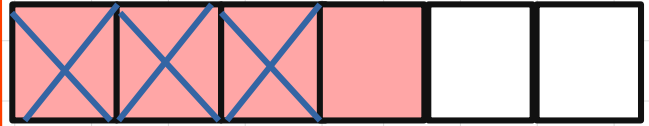
$$\frac{5}{19} + \frac{7}{19} + \frac{9}{9} =$$

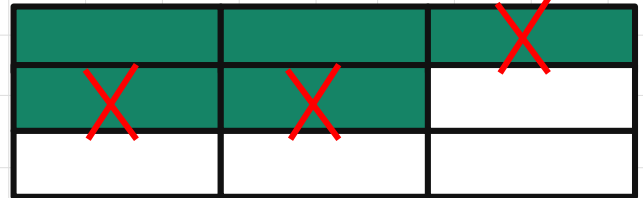
Aşağıda modellenmiş çıkarma işlemlerini örnekteki gibi yapınız.

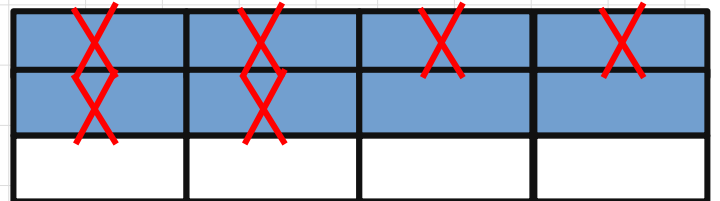
$$\frac{3}{4} - \frac{1}{4} = \frac{2}{4}$$

$$\frac{\dots}{\dots} - \frac{\dots}{\dots} = \frac{\dots}{\dots}$$

$$\frac{\dots}{\dots} - \frac{\dots}{\dots} = \frac{\dots}{\dots}$$

$$\frac{\dots}{\dots} - \frac{\dots}{\dots} = \frac{\dots}{\dots}$$

Kesirlerle Çıkarma İşlemi

Aşağıdaki çıkarma işlemlerini yapınız.

$$\frac{8}{15} - \frac{6}{15} =$$

$$\frac{16}{18} - \frac{11}{18} =$$

$$\frac{14}{20} - \frac{6}{20} =$$

$$\frac{19}{20} - \frac{10}{20} =$$

$$\frac{13}{16} - \frac{9}{16} =$$

$$\frac{18}{22} - \frac{12}{22} =$$

$$\frac{14}{15} - \frac{6}{15} =$$

$$\frac{7}{7} - \frac{4}{7} =$$

$$\frac{13}{19} - \frac{5}{19} =$$

Aşağıdaki çıkarma işlemlerinde verilmeyen eksilenleri bulunuz.

$$\frac{\dots}{15} - \frac{6}{15} = \frac{4}{15}$$

$$\frac{\dots}{18} - \frac{9}{18} = \frac{5}{18}$$

$$\frac{\dots}{13} - \frac{7}{13} = \frac{4}{13}$$

$$\frac{\dots}{23} - \frac{17}{23} = \frac{6}{23}$$

Aşağıdaki çıkarma işlemlerinde verilmeyen çıkanları bulunuz.

$$\frac{16}{23} - \frac{\dots}{23} = \frac{8}{23}$$

$$\frac{19}{26} - \frac{\dots}{26} = \frac{10}{26}$$

$$\frac{22}{13} - \frac{\dots}{13} = \frac{9}{13}$$

$$\frac{12}{20} - \frac{\dots}{20} = \frac{8}{20}$$

Maddenin Isı Etkisiyle Değişimi

Aşağıda verilen durumlara göre noktalı yerlere 'artar-azalır' ya da 'alır-verir' ifadelerinden uygun olanını yazınız.

Sıcak çaya kaşık koyduğumuzda:

Kaşığın sıcaklığı
Çayın sıcaklığı
Kaşık ısı
Çay ısı

Bardaktaki suyun içine buz attığımızda ;

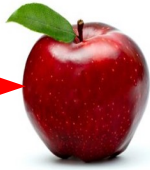
Suyun sıcaklığı
Buzun sıcaklığı
Buz ısı
Su ısı

Aşağıda verilen farklı sıcaklıktaki maddeler birbirine dokunduruluyor. Buna göre noktalı yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

60 °C

25 °C

Domatesin sıcaklığı.....
Tavuğun sıcaklığı
Isı alan madde
Isı veren madde

20 °C

-10 °C

Suyun sıcaklığı.....
Buzun sıcaklığı
Isı alan madde
Isı veren madde

Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

1. Kar topunu bir süre elimizde tutarsak ne olur?

.....
.....
.....

2. Dondurmamızı neden buzdolabına koyarız?

.....
.....
.....

Maddenin Isı Etkisiyle Değişimi

Aşağıda yazılı olan madde ısıtıldığında eriyorsa kalbi kırmızıya, erimiyorsa kalbi maviye boyayınız.

elma	çikolata	şeker	tereyağı	buz
dondurma	süt	demir	kağıt	mum

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına 'D', yanlış olanların başına 'Y' yazınız.

(.....) Isı alışverişi sırasında sıcaklığı az olan madde soğur.

(.....) Isı alan bir maddenin kütlesi artar.

(.....) Isı, termometre ile ölçülebilen bir özelliktir.

(.....) Sıcak süte, soğuk süt eklenirse sütün sıcaklığı azalır.

(.....) Sıcaklıkları farklı ortamlar arasında ısı alışverişi olur.

(.....) Katı bir maddenin ısı etkisiyle sıvı hâle geçmesi erimedir.

(.....) Margarin ısı aldığı anda donar.

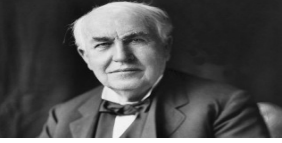
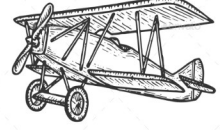
(.....) Isı etkisiyle maddelerin hâlleri değişebilir.

Mucitler

Aşağıda verilen mucitleri yaptıkları buluşlarla eşleştiriniz.

Graham Bell

Thomas Edison

Wright Kardeşler

Samuel Morse

Guglielmo Marconi

John Logie Baird

